

žbe odmah jasno da će se narodne nošnja, odnosno odijevanje, pratiti kroz transformacije, koje donosi vrijeme, i kroz prilike, odnosno funkcije životnih sadržaja. Prva prostorija opremljena je tako da nas uvodi u svečane trenutke sela — vjenčanje, crkvena procesija i sahrana. Svečano prostiranjem stolom u kutu sobe ostvaren je ugođaj kućnih slavlja, dok su fotografijama scena na otvorenom dočarani vanjski sadržaji. Narodne su nošnje prikazane na lutkama, prebačene preko škrinja za spremanje nošnji i postavljene na zid uz fotografije prikladnih sadržaja. Rekonstrukcija

Detalj s izložbe **Nošnje samoborskog kraja** u Samoborskom muzeju, III. soba
Snimio: Emil Bakali

odijevanja mlade pred ogledalom — lutka odijevana samo u donje rublje — najupečatljiviji je prizor koji kao kroz odškrinuta vrata uvodi pogledom posjetioca u djevojačku sobu, intimu, i stvara prostor duhovite dinamičnosti. K tome prikazuje — što se obično nigdje na izložbama ne čini — to što je »ispod« bogatih i teških narodnih nošnji.

Iz prostora slavlja i svečanosti prelazi se na mjesto rada. Tu je stol zamijenila travnata livada koju kose kosci: tu je košara sa jelom i vrč s pićem. Rade muškarci i žene. U svakodnevnu, radnu odjeću odjevene su lutke koje prikazuju pojedine faze rada (oštrenje kose i sl.). Na zidovima su postavljene fo-

tografije s prikazima poljskih radova, koje, snimljene prije drugog svjetskog rata, stvaraju autentičnu atmosferu prošlog, koja bi, da su napravljena veća povećanja, bila još vjerodostojnija.

Zadnja je prostorija određena za prikaz promjena na selu nakon rata. Ponovno se kroz nošnju — koja je zadržala stari kroj — ali je rađena iz kupovnih tkanina — prikazuju promjene na znatno širem planu. Žena u narodnoj nošnji stoji pored bicikla i u rogožaru nosi sir i vrhnje na tržnicu (»Samoborka«). Ta živa scena podsjeća nas na donedavno prisutnu sliku, i ovako muzeološki osviještena predstavlja gotovo seosko-urbanu simboliku.

Sljedeći detalj je još karakterističniji: iznad svečano postavljenog stola (da bi se dala mogućnost komparacije s onim iz prve sobe) ravnopravno su ovješene svetačke slike i fotografija Josipa Broza. Ovaj detalj zahtijeva, dakako, mnogo iscrpniju analizu, no bitno je u ovom primjeru njegovo registriranje i prezentiranje.

S ova dva primjera Lela Roćenović, autor izložbe, uspjela je muzeološki na najbolji način pokazati što znače transformacije, odnosno kako paralelno žive tradicionalnost i novina. Prisutnost suvremenosti na ovoj izložbi nije samo izazov muzeologiji već i etnologiji.

ABSTRACT

The ethnographic exhibition **National Costumes of the Samobor Region**

V. Zgaga

The ethnographic exhibition »National Costumes of the Samobor Region«, which was displayed at the museum of Samobor, is a new impulse for a more serious approach to museological solutions of the presentation of modern influences on the traditional way of living. The reality of an interconnection between tradition and modern ways is a special challenge not only for our museologists, but for ethnologists as well.

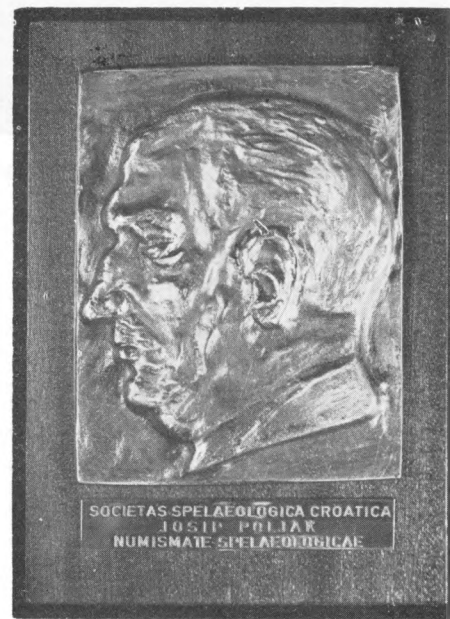
Josip Poljak — Numismate spaeleologicae

Krešimir Sakač

Geološko-paleontološki muzej,
Zagreb

Primljeno: 6. 12. 1984.

Dr Josipu Poljaku (Slavonska Orhova, 1882 — Zagreb, 1962), istaknutom hrvatskom geologu i muzealcu, iskazana je nedavno još jedna počast. Speleološko društvo Hrvatske u povodu svoje 30. oblje-

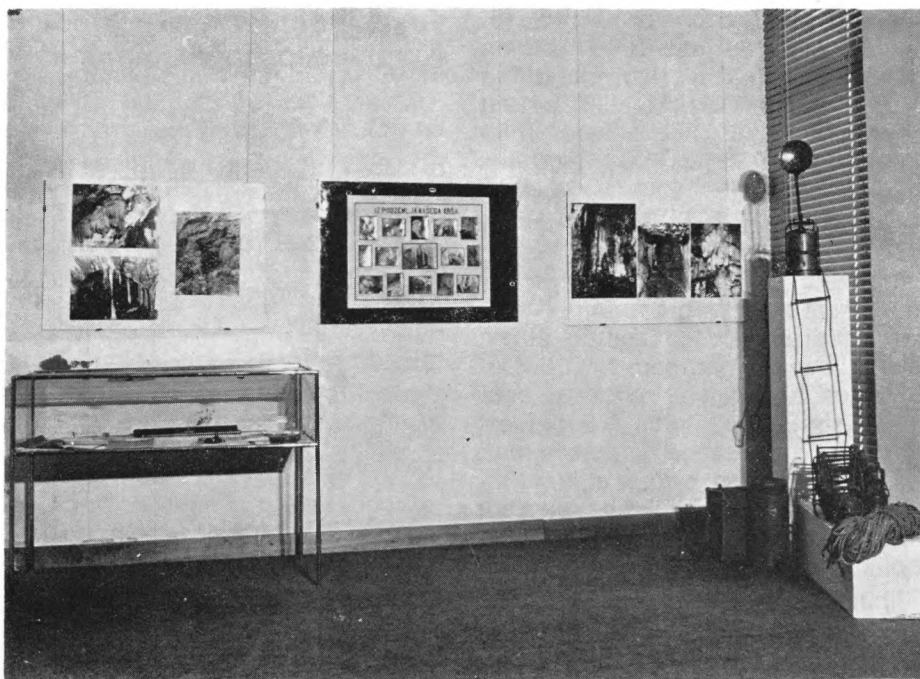

Plaketa Josipa Poljaka, rad akad. kiparice Brunele Bobek

Snimio: Dragan Pelić

tnice utemeljilo je plaketu društva s likom Josipa Poljaka, koja je na IX kongresu speleologa Jugoslavije, održanom u listopadu 1984. godine u Karlovcu, dodijeljena zaslužnim članovima društva, što će se i nadalje zgodimice činiti.

Na plaketi je lik dra Josipa Poljaka, začetnika sustavnih znanstvenih speleoloških istraživanja u Hrvatskoj 1912 god.), jednog od osnivača Speleološkog društva Hrvatske kojemu je bio i predsjednik. Svoja je dugogodišnja istraživanja Poljak prikazao u nizu znanstvenih radova, među kojima su i **Pećine hrvatskog krša**, njegova doktorska disertacija (prva u Jugoslaviji s pod-

Speleološka oprema, instrumentarij i fotografije Josipa Poljaka
Snimio: Dragan Pelić

ručja speleologije) koju je god. 1922. obranio na Sveučilištu u Zagrebu. Puni 50 godina radio je Poljak u Geološko-paleontološkom muzeju, kojemu je 20 godina bio ravnatelj, odnosno direktor. Bio je svestrano obrazovan prirodoslovac, prvenstveno geolog i paleontolog, ali — isto tako — i speleolog i hidrograf, te dobar poznavalac botanike i ornitologije, zagovornik zaštite prirode itd. Bio je veoma aktivan u više stručnih društava i cijenjen popularizator prirodnih znanosti; kao znalac fotografskog umijeća osnovao je Foto-sekciju u Hrvatskom planinarskom društvu i pokrenuo časopis »Fotografski vjesnik« kojemu je između dva rata višegodišnji urednik. K tome zaslužan je za sređivanje bogatog paleontološkog fundusa muzeja te za proširenje stratigrafskih zbirki u Geološko-paleontološkom muzeju u Zagrebu.

Poljak je svoja bogata stručna iskustva, stečena proučavanjem geološke građe krških predjela korisno primijenio u poslijeratnom razdoblju pri odabiru područja za akumulaciju voda potrebne za vodoopskrbu brojnih naselja i postrojenja, a osobito za hidroenergetske ob-

jekte koji su gađeni pretežno u dinarskom kršu primjerice He »Senj«, HE »Peruča« itd.

Geološko-paleontološki muzej, njegujući uspomenu na dra Josipa Poljaka, čuva bogatu dokumentaciju njegova znanstvenog i stručnog rada u kojoj osobitu vrijednost imade zbirka snimaka geomorfoloških pojava krša naših krajeva (više

tisuća monokromatskih dijapozitiva na pločama više od 600). U povodu utemeljenja Plakete »Josip Poljak« u Geološko-paleontološkom muzeju priređeno je predavanje o značenju Poljakova rada uz projekciju njegovih dijapozitiva, koje je ponovljeno u stručnim društvima. K tome, u Galeriji »Vjekoslav Karas« u Karlovcu, u okviru IX. kongresa speleologa Jugoslavije u dijelu prigodne speleološke izložbe odabranim je ekspozitima prikazan znanstveni i stručni rad dra Josipa Poljaka.

ABSTRACT

Josip Poljak – Numismatae spaeologicae
K. Sakač

In 1984 the Speleological Society of Croatia instituted a plaque of the Society with the portrait of Dr. Josip Poljak, by which the prominent Croatian geologist, museologist and initiator of speleological exploration in Croatia was honoured once again. On the occasion of the 30th anniversary of the Speleological Society of Croatia and the institution of the plaque, a lecture was delivered in the Geological and Paleontological Museum on the importance of Dr. Poljak's work. It was illustrated by transparencies from his own collection, showing geomorphological features of the Croatian karst.

Fotografski pribor Josipa Poljaka

Snimio: Dragan Pelić

